

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך כג, תשל"ב

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

"אם היה הלוחם לדיבור העברי אחר וקודם לו – הוא היה הגורם להפצתו בבית-הספר"⁹⁷. הכונה בעיקר לבתי-הספר באירופה, "בייחוד ברוסיה ובפולין"⁹⁸.

(המשך יבוא)

-
97. צבי שרפשטיין, גדולי החינוך בעמנו, ירושלים 1964, עמ' 173; ובספרו "חינוך וקיום" (שילה 1957) כתב: "הקדמתו של ילין לספרו 'לפי הטף' יכולה לשמש עד היום פאקספוזיציה הטובה ביותר לטיבה ולמהותה של השיטה הטבעית" (עמ' 134).
98. גדולי החינוך בעמנו (לעיל, הערה 97), עמ' 171.

ראובן סיוון

עוד על 'משקפיים'

בספרי על תולדות המלה 'משקפיים' (קונטרס רט"ז) ציינתי, ש' קלזנר זוקף חידוש לשון נאה זה ל'מורה אחד בהורודנה', ולא עלה בידי לגלות מי הוא אותו מורה.

ועתה ראה זה מצאתי. ב'הצפירה' מו' אייר התרנן נתפרסם מחקרו של חיים ליב חזן מגראדנא: 'צעד לפנים להרחיב שפת עברי'. ואלה דברי סיום המאמר:

בהתימי את דברי אערך עוד שתי מלים, אשר על פי מראה עיני נוכל לתת להן מהלכים בשפתנו: 1) את כלי הזכוכית אשר נשים על עינינו למען היטב ראות (очки, okulary, Brille), אשר הרכיבו לשמו מלים שונות בדרכים שונות: כלי מחזה, כלי

ראות, כלי ראי, בתי עינים – עלה על לבי לקרא מְשַׁקְפִים. –
הנה איש לא יכחש, כי טוב שם בן מלה אחת משם מרבה מלים;
והנה שמות הכלים העשויים שני בדים שוים: מאֲזוּנִים, מְלַקְחִים,
ובתלמוד מְסַפְּרִים באים במ' המשקל ובסמן הזוג –ים; ויען כי
הכלי הזה עשוי גם הוא שני בדים שוים, על כן תבנית שמו
נאמנה. אך מדוע בחרתי בשרש שקף – בזה אל נדקדק הרבה, כי
הדקדוקים האלה יתנו רק מכשולים על דרכנו בבנותנו מלים חדשות...
יוכל היות כי בחרתי בו למען דמותו למלה היונית skopéo
(אראה, אשקיף) הבאה בשמות כל כלי הראות בלשונות אירופא,
כמו טֵלֶסקוֹפ, מְקַרְסֶקוֹפ, קְלִדֶסְקוֹפ (הף' דגשה), וכמוהם.

ההצעה האחרת של חזן היא מְרִתֵּחַ ל'כלי אשר ירתיחו
בו המים לשתות' (Samowar). פיוס מקובל לכנות פלי
זה מְחָם.

לפי לקסיקון הספרות העברית בדורות האחרונים לג'
קרסל נולד חיים אריה חזן באמדור ליד גרודנה בו' תמוז
תרפ"ג ונרצח בוילנה, כשהוא עטוף טלית ותפילין, זמן קצר
לאחר שכבשוה הגרמנים. 'צעד לפנים להרחיב שפת עבר'
הגיל היה מחקרו הראשון. מאז פרסם כמה וכמה מחקרים
בלשון ובחקר המקרא, וכן הוציא כמה ספרי לימוד בתחומי
המתמטיקה ועוד. אף ב'לשונו' כרך ג' וכרך י' נתפרסמו
מאמריו.

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.